

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Jana Rutsche v právní věci žalobkyně: **T. K.**, zastoupená JUDr. Pravoslavem Svobodou, advokátem se sídlem Ústí nad Labem, Údolní 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2011, č. j. 56 Az 8/2011 - 29,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni k rukám jejího zástupce JUDr. Pravoslava Svobody do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku na náhradě nákladů řízení částku 2400 Kč.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 23. 2. 2011, č. j. OAM-45/ZA-ZA06-ZA04-2011 (dále jen „napadené rozhodnutí“), zamítl žalovaný, s odkazem na § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou, neboť žalobkyně neuváděla skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že by jí hrozila vážná újma podle § 14a téhož zákona. Rozhodnutí žalovaného napadla žalobkyně u Krajského soudu v Brně, který rozsudkem ze dne 20. 10. 2011, č. j. 56 Az 8/2011 - 29, napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany, protože jí nebylo prodlouženo vízum, v Rusku nic nemá a nemá tam kde žít. Přeje si prožít zbytek života se svým synem, který se o ni stará; z důvodu špatného zdravotního stavu nemůže žít sama. Krajský soud se ztotožnil se žalovaným v tom, že důvody uváděné žalobkyní nejsou azylově relevantní z hlediska § 12 a § 14a zákona o azylu. Uvedl, že v žalobě žalobkyně uváděla nová tvrzení stran problémů, které měla mít v důsledku své přítomnosti na schůzce syna s jeho přítelem v zemi původu. K těmto nových tvrzením nemohl ovšem krajský soud přihlédnout, neboť šlo o skutkové novoty a soud ve správním soudnictví vychází ze skutkového a právního stavu v době rozhodování správního orgánu.

Krajský soud nicméně dospěl k závěru, že žalovaný pochybil, pokud se nezabýval zdravotním stavem žalobkyně z hlediska úvah o možném udělení humanitárního azylu. Žalobkyně ve správním řízení popsala své zdravotní problémy a tvrdila, že je odkázána na pomoc svého syna. Žalovaný však tyto důvody vyhodnotil pouze ve vztahu k § 12 zákona o azylu, přičemž konstatoval, že v zemi původu jí nebyla upírána zdravotní péče a že během pobytu v ČR se do vlasti pravidelně vracela pro léky. Dle názoru krajského soudu však pominul, že žalobkyně v souvislosti se svým zdravotním stavem poukazovala na svou závislost na pomoci syna, žijícího v ČR na základě povolení k trvalému pobytu. Tvrdila, že se bez jeho pomoci nemůže obejít a uvedla, že jí pomáhal již od dětství. Dle názoru krajského soudu tak bylo na místě, aby žalovaný uvážil o možném udělení humanitárního azylu. Přitom krajský soud zdůraznil, že nikterak nepředjímá výsledek správního řízení a že žalovanému vytýká pouze to, že k úvaze o humanitárním azylu vůbec nedospěl; v tomto směru tedy shledal napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným.

Rozsudek napadl žalovaný (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž uplatňuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel konstatuje, že rozhodoval podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu, přičemž vycházel z tvrzení žalobkyně, která uvedla ve správním řízení. Dle jeho názoru vyšlo v řízení najevo, že žalobkyně jednala účelově, neboť se snažila především řešit legalizaci svého pobytu, o který přišla navíc vlastním protiprávním jednáním. Stěžovatel má za to, že dostatečně zkoumal, zda lze žalobkyní uváděné zdravotní potíže považovat za důvod hodný zvláštního zřetele dle § 14 zákona o azylu a dospěl k závěru, že její zdravotní stav není natolik závažný, aby mohl být důvodem pro udělení humanitárního azylu. Tento svůj závěr přitom řádně odůvodnil, vzhledem k právní kvalifikaci případu, jako azylově zjevně nedůvodného. Odkazuje přitom na str. 3 a 4 napadeného rozhodnutí a trvá na tom, že rozhodnutí nemůže být nepřezkoumatelné, neboť všechny úvahy jsou v jeho odůvodnění obsaženy. Za nepřezkoumatelný považuje naopak rozsudek krajského soudu. Absenci správního uvážení ve směru vyhodnocení existence důvodu hodného zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu stěžovatel odmítá; popsaná úvaha je v rozhodnutí obsažena a správní uvážení lze považovat za jasné a přezkoumatelné. Stěžovatel je vázán § 16 zákona o azylu, a to odkazuje pouze na § 12 a § 14a zákona, přičemž formální zakotvení § 14, § 13 či § 14b v něm zcela absentuje. Jedná se pouze o výklad zákona podaný Nejvyšším správním soudem. Stěžovatel tvrdí, že vyhověl požadavkům, vyjádřeným v usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 – 107, publikovaném pod č. 2289/2011 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího

soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Správní uvážení o možnosti udělení humanitárního azylu nemůže být zpochybněno pouhou absencí formálního označení aplikovaného ustanovení, neboť i správní rozhodnutí musí být posuzováno podle obsahu a nikoliv nepřípustně formalisticky. Případné udělení humanitárního azylu náleží do volné úvahy žalovaného a soudu pak již nepřísluší věcně zkoumat, zda tu důvody pro jeho udělení jsou či nikoliv. Stěžovatel se v napadeném rozhodnutí zdravotním stavem žalobkyně i jejím soužitím se synem zabýval a nevyhodnotil tyto skutečnosti jako důvod pro udělení humanitárního azylu. Pokud mu krajský soud znovu uložil zabývat se zdravotním stavem a závislostí žalobkyně na synově péči, jde o nepřijatelný zásah do diskrečního oprávnění správního orgánu. Pokud se krajský soud dovolával závěrů plynoucích z rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 6. 2006, č. j. 29 Az 11/2005 – 40, jde o odkaz zcela nepřípadný; tento rozsudek není pro soud závazný a skutkové okolnosti případů byly jiné.

K výroku ad II. napadeného rozsudku, kterým byl zavázán zaplatit k rukám zástupce žalobkyně částku 4 800 Kč, stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud, v případě zrušení rozsudku, uložil zástupci žalobkyně, aby vyplacenou částku vrátil stěžovateli, nebo aby uložil krajskému soudu rozhodnout o této povinnosti.

Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že se ztotožňuje s rozsudkem krajského soudu a navrhla její zamítnutí.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Samotná skutečnost, že je kasační stížnost podána Ministerstvem vnitra, které v řízení o správní žalobě bylo v postavení žalovaného, její přijatelnost, ve smyslu § 104a s. ř. s., nevylučuje, jak již zdejší soud konstatoval například v rozsudku ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, publikovaném pod č. 1143/2007 Sb. NSS. Samotným vymezením institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud podrobně věnoval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, případně v usnesení ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 – 57. Z těchto rozhodnutí plyne, že přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

Dřívější judikatura Nejvyššího správního soudu ke sporné otázce vycházela z názoru, že v případě zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné, podle § 16 zákona o azylu, již žádost z hlediska humanitárního azylu podle § 14 citovaného zákona posuzovat nelze, a v takovém případě tedy nemá žalovaný povinnost

své rozhodnutí ve vztahu k humanitárnímu azylu odůvodňovat (srov. např. rozsudek ze dne 27. 2. 2006, č. j. 4 Azs 182/2005 - 60, a usnesení ze dne 30. 5. 2008, č. j. 7 Azs 29/2008 - 49, ze dne 18. 6. 2008, č. j. 2 Azs 85/2007 - 57, ze dne 26. 3. 2009, č. j. 8 Azs 51/2008 - 46, ze dne 18. 11. 2009, č. j. 3 Azs 42/2009 - 75 a ze dne 10. 12. 2009, č. j. 6 Azs 71/2009 - 90). S ohledem na fakt, že tento právní názor byl soudní praxí považován za problematický, bylo v tomto ohledu vyvoláno řízení před rozšířeným senátem zdejšího soudu. Ten se v usnesení ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 – 107, publikovaném pod č. 2289/2011 Sb. NSS, přiklonil k názoru, že jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 nebo 2 zákona o azylu může být zamítnuta pouze taková žádost o udělení mezinárodní ochrany, která je zjevně nedůvodná z hlediska všech forem mezinárodní ochrany (viz dále), což představuje odklon od dosavadního výkladu. Ačkoliv krajský soud vydal napadený rozsudek až v době po rozhodnutí rozšířeného senátu, jeho právní názor ve svém rozsudku výslovně nereflektoval. Přestože je zřejmé, že výsledek soudního řízení *prima vista* odpovídá aplikaci nového výkladu zákona na danou problematiku; je nutné posoudit, zda zjištěný skutkový stav věci skutečně odpovídá aplikaci názoru vysloveného rozšířeným senátem. Stěžovatel naopak usnesení rozšířeného senátu v kasační stížnosti zmiňuje a tvrdí, že jeho požadavkům v napadeném rozhodnutí dostál. Nejvyšší správní soud proto považuje v nyní projednávané věci za nutné vyslovit se meritorně k tomu, zda stěžovatel a potažmo krajský soud skutečně vyhověli závěrům usnesení rozšířeného senátu, které jsou v rámci své rozhodovací praxe povinni respektovat.

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v již zmiňovaném usnesení, publikovaném pod č. 2289/2011 Sb. NSS, vyslovil právní názor, dle kterého „*[ž]ádost o poskytnutí mezinárodní ochrany posuzuje správní orgán na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, a to z hlediska všech zákonných forem této ochrany, které se k těmto skutečnostem vztahují. Zamítnout žádost podle § 16 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, může správní orgán jen tehdy, nepřichází-li v úvahu žádná z takovýchto forem mezinárodní ochrany; tento závěr musí v rozhodnutí odůvodnit.* (...) *Žádost o udělení mezinárodní ochrany lze tedy zamítnout podle § 16 zákona o azylu pouze tehdy, je-li skutečně zjevně nedůvodná nejen z hlediska § 12 a § 14a zákona o azylu, ale i z hlediska § 13, § 14 a § 14b zákona o azylu. Tomu nebrání ani dikce § 14 zákona o azylu. I v případě rozhodnutí podle § 16 zákona o azylu totiž (...) musely být v předchozím řízení nutně zvažovány případné důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pokud nebyly shledány, tedy žádost byla vyhodnocena z hlediska tohoto ustanovení jako zjevně nedůvodná, je třeba se dále zabývat tím, zda zde nejsou relevantní důvody podle § 14 zákona o azylu. Obdobné závěry platí i pro azyl a doplňkovou ochranu za účelem sloučení rodiny podle § 13 a § 14b zákona o azylu.*“

Z odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé, že krajský soud poukázal na fakt, že v odůvodnění rozhodnutí stěžovatele zcela absentuje úvaha nad důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu; napadené rozhodnutí proto právě

z tohoto důvodu zrušil a uložil stěžovateli znovu se zabývat zdravotními problémy žalobkyně a její závislostí na synově péči, ve vztahu k možným důvodům pro udělení humanitárního azylu. Je tedy zřejmé, že krajský soud založil své rozhodnutí na stejném výkladu zákona o azylu, jako rozšířený senát ve shora citovaném usnesení. Výklad § 16, podaný krajským soudem, a jeho následný postup, je tedy zcela v souladu s aktuálním výkladem předmětné právní otázky. Sluší se nicméně dodat, že jeho odkaz na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 6. 2006, č. j. 29 Az 11/2005 – 40, je skutečně nepřípadný, neboť tento rozsudek byl zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2007, č. j. 3 Azs 192/2006 – 63, a to právě z důvodů odpovídajících tehdejší (nyní překonané) judikatuře.

Stěžovatel má za to, že v napadeném rozhodnutí dostál požadavkům vysloveným rozšířeným senátem a že úvahu o možnosti udělení humanitárního azylu dostatečně odůvodnil - pouze ji výslovně nepodřadil pod příslušné ustanovení, tedy § 14 zákona o azylu. S tímto názorem se Nejvyšší správní soud neztotožňuje, neboť v napadeném rozhodnutí skutečně úvaha o možném udělení humanitárního azylu, a tedy o možných důvodech zvláštního zřetele hodných, obsažená není. Stěžovatel tvrdí, že tuto otázku vyhodnotil, nicméně objektivně vzato je zřejmé, že se tato případná úvaha nepromítla do odůvodnění jeho rozhodnutí. Zdravotní stav žalobkyně a její závislost na synově péči je sice v napadeném rozhodnutí zmiňována, avšak pouze v kontextu hodnocení podmínek plynoucích z ustanovení § 12 a § 14a zákona o azylu; takové odůvodnění však nemůže nahradit chybějící odůvodnění humanitárního azylu, neboť, jak vyplývá ze samotné právní úpravy, důvody pro udělení azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu se hodnotí podle zcela odlišných hledisek (stejně jako možnosti udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu). Lze tak uzavřít, že rozhodnutí stěžovatele je, ve vztahu k posouzení existence podmínek pro udělení humanitárního azylu, skutečně nepřezkoumatelné, neboť k této otázce se nikterak nevyjadřuje; žalobkyně přitom ve správním řízení důvody, které otázku této formy mezinárodní ochrany navozují, tvrdila a byla na ně i dotazována.

Námitka, že krajský soud neoprávněně zasáhl do diskreční pravomoci stěžovatele, týkající se posouzení možného udělení humanitárního azylu, není na místě, neboť krajský soud zrušil rozhodnutí stěžovatele proto, že taková úvaha v odůvodnění rozhodnutí absentovala. Pokud jde o pokyn krajského soudu, který stěžovateli uložil zabývat se znovu zdravotním stavem žadatelky a rozhodnutí odůvodnit ve vztahu k humanitárnímu azylu, ten odpovídá závěrům usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 - 107.

Ke stěžovatelem namítané nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu lze uvést, že z jeho odůvodnění je zřejmé, že krajský soud posoudil rozhodnutí stěžovatele ve vztahu k žalobkyní tvrzeným důvodům žádosti o udělení mezinárodní ochrany a vycházel přitom jak z požadavků kladených na obsah správního rozhodnutí obecnou procesní úpravou (§ 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád), tak i z požadavků judikatury zdejšího soudu ke vztahu § 16 a § 14 zákona o azylu. Závěr krajského soudu, že odůvodnění ve vztahu k jedné z možných forem mezinárodní ochrany je nedostatečné, byl aprobován již výše. Přísluší-li soudu posoudit, zda správní rozhodnutí o udělení či neudělení humanitárního azylu nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku

byly zjištěny řádným procesním postupem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48), tím spíše mu přísluší přezkoumat, zda tato správní úvaha vůbec byla provedena. Postup krajského soudu tak nelze označit za formalistický a jeho rozsudek netrpí žádnou vadou, jež by způsobovala jeho nepřezkoumatelnost ve smyslu ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (viz například rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75, publikovaný pod č. 133/2004 Sb. NSS, či ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publikovaný pod č. 689/2005 Sb. NSS).

Závěrem stěžovatel požadoval, aby Nejvyšší správní soud, v případě zrušení rozsudku krajského soudu, uložil zástupci žalobkyně vrátit mu částku vyplacenou na náhradě nákladů řízení, případně aby uložil krajskému soudu o této povinnosti rozhodnout. Tento návrh stěžovatele je, s ohledem na jeho procesní neúspěch v řízení o kasační stížnosti, bezpředmětný. I přesto je však vhodné stěžovatele upozornit na znění § 110 odst. 3, větu první s. ř. s., dle kterého platí, že zrušuje-li Nejvyšší správní soud rozsudek a vrací věc krajskému soudu k dalšímu řízení, rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti. Je tak zřejmé, že návrh stěžovatele je *per se* zcela v rozporu s platnou právní úpravou. Ke stěžovatelem navrhovanému postupu nemají správní soudy dánu pravomoc. V okamžiku případného zrušení rozsudku krajského soudu by se již plněná náhrada nákladů řízení stala na straně jeho příjemce bezdůvodným obohacením; k případnému soudnímu řešení vzniklé situace by tak byly příslušné soudy v občanském soudním řízení a nikoliv v soudním řízení správním (blíže srov. § 4 s. ř. s.). V podrobnostech srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2011, č. j. 9 As 67/2011 – 86.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, nezbylo mu, než ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1, *in fine* s. ř. s. zamítnout.

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. Pokud jde o procesně úspěšného účastníka – žalobkyni, v jejím případě je náhrada nákladů řízení představována odměnou zástupce za jeden úkon právní služby (vyjádření ke kasační stížnosti) v částce 2100 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů] a v náhradě hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky); celkem tedy 2400 Kč. Advokát nedoložil, že by byl plátcem daně z přidané hodnoty, proto Nejvyšší správní soud nepřistoupil ke zvýšení odměny a náhrad podle zvláštních právních předpisů. Celkově tedy částka soudem přiznaných nákladů řízení o kasační stížnosti činí 2400 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. dubna 2012

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu